

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

55-2

BRNO 2014

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 55
Volume 55

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady <i>Head of editorial board</i>	Pavel Kouřil
Redakční rada <i>Editorial board</i>	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor <i>Editor in chief</i>	Petr Škrdla
Výkonná redakce <i>Assistant Editors</i>	Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Hedvika Břínková
Technická redakce, sazba <i>Executive Editors, Typography</i>	Alice Del Maschio
Software <i>Software</i>	Adobe InDesign CS5
Vyobrazení na obálce <i>Cover Picture</i>	<i>Mikulčice-Valy, most č. 1. Předběžná rekonstrukce mostu R. Skopala, podle Poláček 2000 (viz obr. 9 na str. 46)</i> <i>Mikulčice-Valy, bridge No. 1. A preliminary reconstruction of the bridge by R. Skopal, in accordance with Poláček 2000 (see Fig. 9 on page 46)</i>
Adresa redakce <i>Address</i>	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk <i>Print</i>	Azu design s.r.o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2014

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR

Copyright © 2014 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors

Obr. 54. Hovorany (okr. Hodonín). Dřevěná studna ze 13. století.

Fig. 54. Hovorany (Hodonín District). A wooden well from a 13th century.

ležícího severně Hostěnice v jihozápadní části Hornoříčské vrchoviny (souřadnice WGS-84, Loc: 49°14'41.867"N, 16°46'13.524"E). K mému překvapení se mi podařilo v poměrně přehledném lesnatém terénu identifikovat 3 – 4 pyrotechnologické objekty (obr. 53) a dva menší svahové lomy na hádsko-říčské vápence.

Dvě velké kvadratické kanálové pece situované v pravém svahu údolí jsou nepochybně středověké vápenky, které využívaly suroviny ze zdejšího drobného karbonátového ložiska. Další dvě menší pece, z nichž jedna by mohla být dvoukanálová a druhá s jedním kanálem, lze jen rámcově spojit s obdobím pozdního středověku až raného novověku. Jejich pozice je v severním svahu nad cestou u objektu vodárny, kde jsou zadlabány do nevysokého terénního stupně. V okolí pecí je mnoho aktivit z období 2. světové války, které zasahují takřka až do vlastních prohlubní pecí. Nelze dokonce vyloučit ani sekundární novověké (vojenské) využití obvalů vápenek, které mohly sloužit jako příležitostné kryty. Neobvyklé umístění středověkých pecí by ve svém typologickém schématu mohlo skrývat vývojové cykly v intervalech 13. – 14. století, kdy ves Hostěnice příslušela k vildenberskému panství s rozestavěným rozlehlým hradem (srv. např. Kovář, Macháňová, Endlicherová 2011).

Petr Kos

Literatura

Kovář, J. J., Macháňová, L., Endlicherová, M. 2011: Analýza archeologických nálezů z nelegálního výkopu cisterny na hradě Vildenberk u Pozořic (okr. Brno-venkov). *Acta Musei Moraviae, Scientiae Sociales* *XCVI/2*, 61–76.

Resumé

Hostěnice (Bez. Brno-venkov), „V Srdci“. Mittelalter, Neuzeit. Kalkofen. Oberflächensammlung.

Hovorany (OKR. HODONÍN)

„Mokroňovsko“. 13. století. Sídliště, zaniklá středověká ves. Záchranný výzkum.

Během stavební akce „Hovorany: mokřady v RBC 12“ byla zjištěna archeologicky pozitivní situace a zahájen záchranný archeologický výzkum, který probíhal pouze v prostoru budoucích tůní, tedy v místech, kde byly archeologické situace narušeny. V jednotné trigonometrické síti (S-JTSK) je místo výzkumu dáno souřadnicemi: Y = 568492, X = 1191442. Prozkoumáno zde bylo celkem 32 objektů, z nichž většinu tvořily menší kúlové jamky a několik různorodých sídlištních jam menších rozměrů. Ojedinele byly dokumentovány i menší žlabové objekty. V celém zkoumaném prostoru se rovněž nacházela cca 10–15 cm mocná kulturní vrstva s keramikou předběžně datovanou do 2. poloviny 13. století. Do tohoto období spadají i všechny ostatní získané nálezy. Nejvýznamnějším objevem je bezpochyby studna s poměrně dobře dochovaným bedněním (obr. 54). Tato přibližně čtvercová (cca 80×80 cm) vnitřní konstrukce byla tvořena čtyřmi nahrubo otesanými kůly v rozích studniční jámy. Mezi kůly byly pevně vsunuté ploché fošny, které zabraňovaly zborcení okolních písčitých stěn dovnitř této studny. Přibližně půl metru nade dnem byl vně bednění dochován i proutěný koš, který mohl sloužit jako provizorní ochrana proti posuvu písku během stavby pevnější konstrukce. U dna studny se rovněž nacházela středověká keramika a několik částí železných předmětů.

Uvedené nálezy náleží zaniklé středověké vsi Mokroňovice (Mokronosy), která se rozkládala ve východní části hovoranského katastru, asi 1600 m jihovýchodně od Šardic na břehu Šardického potoka. Tímto záchranným výzkumem se podařilo potvrdit její lokalizaci a získat soubor nálezů důležitých pro další odborné zpracování.

Marek Lečbych

Resumé

Hovorany (Hodonin District). There were settlement features and a wooden well from a 13th century deserted village excavated.

HRANICE (OKR. PŘEROV)

Jiráskova ulice. Novověk. Město. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum byl zapříčiněn výstavbou polyfunkčního domu na pozemcích parc. č. 2623, 2689 a 2690 na Jiráskově ulici v Hranicích; probíhal od 23. 5. do 3. 6. 2013. Identifikace lokality na mapě ZM ČR (M 1 : 10 000), číslo listu 25-12-22: Z:18-J:145; Z:19-J:145; Z:18-J:142; Z:20-J:142. Vzdálenosti jsou uvedeny v milimetrech od západní (Z) a jižní (J) sekční čáry.

Záchranný archeologický výzkum byl vyvolán výstavbou polyfunkčního objektu v prostoru volné proluky na Jiráskově ulici v blízkosti zámeckého areálu. Proluka vznikla v 90. letech 20. století, kdy zde byla zbourána zástavba pocházející z 19. století, proto bylo během odtěžování zeminy zjištěno množství zděných konstrukcí z tohoto období, které však nebyly podrobněji zkoumány. Před zahájením stavby bylo staveniště s předstihem zplánováno. Samotná výstavba byla zahájena zaražením železných pilotů, které byly do země dány po celém obvodu budoucí stavební jámy. Po zabezpečení proti sesuvu okolní půdy bylo přikročeno k vyhloubení velké stavební jámy, jejíž hloubka nepřesáhla 4,50 m. Výzkum probíhal za plného běhu stavby a byl převážně prováděn formou archeologického dohledu, který byl zaměřen především na vizuální kontrolu prováděných výkopů. Pokud na ploše stavby bylo zjištěno narušení archeologických situací, tak byla provedena dokumentace zjištěných okolností. Povrch zplánovaného staveniště pokrývaly vrstvy stavební sutě, pod kterými byly částečně relikty zděných konstrukcí zbouraných staveb a přírodní podloží, které tvořila vrstva žlutého jílu a pod ní se nacházející mocná vrstva říčních valounů se žlutým pískem.

Během výkopových prací byla odkryta dochovaná část novověkého městského opevnění. Podél východní hranice zkoumané plochy byla zdokumentována část parkánové hradby, která dále navazovala na dodnes stojící parkánovou baštu. Částečně byl také prozkoumán příkop, který zde navazoval na městské opevnění a vyděloval tak město Hranice od okolí ze severní strany.

Jakub Vrána

Resumé

Hranice (Bez. Přerov), Jiráskova-Straße. Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

IVANČICE (OKR. BRNO-VENKOV)

Intravilán obce, ulice Hornická. Středověk (?). Pohřebiště. Záchranný výzkum.

Při úpravách dvora rodinného domu č. p. 17 bylo na dvou místech vzdálených od sebe cca 10 m objeveno větší množství lidských kostí. Při záchranném výzkumu byla v těchto sondách nalezena torza dvou ženských kostrových hrobů. Skelety spočívaly v natažené poloze na zádech s hlavou k západu, bez jakýchkoliv doprovodných artefaktů. V zásypu byly nalezeny pravěké i středověké keramické fragmenty a zlomky kostí dalších jedinců. Přes zřetelný příklon ke křesťanskému pohřebnímu ritu nelze prozatím o dataci dosud neznámého pohřebiště říci nic přesnějšího.

Jiří Kala

Resumé

Ivančice (Brno-venkov District). During the rescue excavation the two graves were revealed. Because of their christian burial rite they were probably dated back to the Middle Ages.

JEDOVNICE (OKR. BLANSKO)

Havlíčkovo náměstí a ulice Záměstí. Vrcholný středověk, novověk. Intravilán, hutnický areál (?). Záchranný výzkum.

Záchranný výzkum provedený při příležitosti výměny vodovodu na Havlíčkově náměstí a v ulici Záměstí sledoval rýhy, které začínaly u nároží Úřadu městyse Jedovnice (č. p. 71) a končily na ulici Olšovecké. Kontrolovat nebylo možné pouze úsek pod obecní silnicí, který byl překlenut protlakem mezi šachtami.

Zachovalé antropogenní vrstvy většího stáří se nacházely pouze na náměstí, v Záměstí převažovaly fluvialní štěrky a písky, které zasahovaly nehluboko pod současný povrch. Dokumentovány byly profily před č. p. 71 (souřadnice WGS-84, Loc: 49°20'40.270"N, 16°45'21.559"E) a 128 (49°20'38.640"N, 16°45'19.592"E). Na obou řezech se podařilo zachytit požárovou vrstvu, která byla datována zlomky cihel a novějšími struskami do rozmezí cca 17. a 18. století. Na tuto vrstvu nasedaly situace, které již náležely pokročilejšímu novověku (cca 19. století) a obsahovaly stavební suť (zlomky omítek, sklo, cihly nového formátu). Požár je snad možné spojit s rokem 1826, který je z Jedovnic doložen historicky (sdělení J. Plcha z Jedovnic ze dne 25. 4. 2013).

Vlastní tzv. „požárové“ vrstvy byly tvořeny početnými zlomky dočervena propálené hlíny, mazanic a struskami, jež spočívaly nad vrstvou, kterou tvořily převážně uhlíky; jejich datace však byla díky absenci nálezů problematická. Před domem č. p. 71 spočívala uhlíkatá vrstva na výrazném horizontu zpevněném štetem (valouny a oblázky), který by mohl být pozůstatkem bývalé komunikace (dlažby náměstí/cesty?). J. Plch vyzvedl